

Nem vagyok az olcsó poénok híve

A gyerekeket sem lehet átverni, nekik sem lehet hazudni a színpadon

Bácsatyai Gergely színész, a Turay Ida Színház tagja 1974-ben született Sopronban. 1993–1996 között az egri Gárdonyi Géza Színház Kelemen László Színész-képző Stúdióban tanult és a teátrum segédszínésze volt. 2001-ben szerezte meg a „színész 1” képesítést. 2007-ben a székesfehérvári Kodolányi János Főiskolán idegenforgalmi közgazdász diplomát kapott. 2000-tól 2001-ig a tatabányai Jászai Mari Színház, 2003 és 2006 között a Trambulin Színház, 2006-ban a Maskara Társulat, 2008 és 2009 között az Irodalmi Rádió, 2008-ban a Tihanyi Vándorszínpad, 2010-től a Turay Ida Színház és a Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház művésze.

Főbb szerepei: A. A. Milne: *Micimackó* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Dávid Zsuzsa) – Tigris; Tennessee Williams: *Ez a ház bontásra vár* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Szegvári Menyhért) – Tom; Andrew Lloyd Webber: *József és a színes szélesvásznú álomkabát* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Gali László) – Júda; Barta Lajos: *Szerelmem* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Szegvári Menyhért) – Udvardi Pista; Szörényi-Bródy: *Kőműves Kelemen* (Jászai Mari Színház, Tatabánya; rendező: Dávid Zsuzsa; koreográfus: Román Sándor) – Benedek; Dész-Gesztli-Békés: *A dzsungel könyve* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Dávid Zsuzsa) – Majom rapper, Furkó farkas; W. Shakespeare: *Rómeó és Júlia* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Beke Sándor) – Benvolio; Maurice Maeterlinck: *A két madár* (Gárdonyi Géza Színház, Eger; rendező: Beke Sándor) – A Cukor; Csokonai Vitéz Mihály: *Karnyóné* (Jászai Mari Színház, Tatabánya; rendező: Csiszár Imre) – Lipitlotty; Jevgenyij Svarc: *A király meztelen* (Jászai Mari Színház, Tatabánya; rendező: Szákás Tóth Péter) – Komornyik; Zilahy Lajos: *Süt a nap* (Pedagógus Színház; rendező: Csiszár Imre); Szophoklész: *Antigoné* (Jászai Mari Színház, Tatabánya; rendező: Szemán Béla) – Haimón; Katajev: *A kör népszerűsítése* (rendező: Zubornyák Zoltán) – Iván; Csák György: *Óz, a hatalmas varázsló* (Trambulin Színház; rendező: Csák György) – Madárijesztő; W. A. Mozart–Csák György: *Varázsfuvola* (rendező: Csák György) – Taminó herceg; Nyíró Bea – orosz népmese: *A négy évszak* (Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház; rendező: Nyíró Bea) – Professzor, Tél; Nyíró Bea – Sz. Sz. Prokofjev: *Péter és a farkas* (Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház; rendező: Nyíró Bea) – Farkas, Nagyapó; L. F. Baumm–Albert Péter: *Óz* (Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház; rendező: Boros Zoltán) – Leon, Félős Sörényes (Gyáva Oroszlán); Mark Twain – Nyíró Bea: *Tom Sawyer* (Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház; rendező: Nyíró Bea) – Huckleberry Finn; A dzsungel könyve (Magyar Nemzeti Gyermekek és Ifjúsági Színház; rendező: Boros Zoltán) – Akela; Paul Portner: *Hajmeresztő* (Turay Ida Színház; rendező: Mikó István) – Mikey Thomas nyomozó; Gabrielle-Suzanna Barbot de Villeneuve–Nyíró Bea: *A Szép és a Szörnyeteg* (Turay Ida Színház; rendező: Nyíró Bea) – Szörnyeteg; Brandon Thomas–Szentirmai Ákos–Bradányi Iván: *A Charlie néneje* (Turay Ida Színház; rendező: Nyíró Bea) – Barberley; John Steinbeck: *Egerek és emberek* (Turay Ida Színház; rendező: Csiszár Imre) – Carlson.

Éppen egy előadás, a Mikulás manó végén beszélgetünk a Turay Ida Színházban, és fél óra múlva próbán kell megjelenie. Fáradt?

– Sem kimerült, sem fáradt nem vagyok. Hál’ Istennek eléggé munkabíró vagyok; szeretem, ha pörög körülöttem az élet. Néha két előadást vagy többet is játszunk egy nap alatt (nekem négy a rekordom – 3 gyerek és 1 felnőtt előadás). A Rómeó és Júliát próbáljuk szinte rögtön az előadás után, amiben Benvoliót alakítom. Ezt a szerepet játszottam már Egerben körülbelül 20 éve, Beke Sándor rendezésében. Tehát nem új a feladat, a szöveg nem ismeretlen számomra, csak át kell nézmem. A szerepbe „csak” beugrom az egyik kollégám helyett. A Turay Ida Színházban korábban nem a teljes darabot játszottuk, hanem erősen meghúztuk azt. Quintus Konrád rendezte nálunk ezt a darabot, ahogyan a mostanit is. Felújítja a produkciót, de nem ugyanaz az előadás lesz, mint a korábban színre vitt, mert belőlem, belőlünk is „táplálkozik”, és a szerint formálja a helyzeteket, és a karaktereket.

Nehezebb gyerekeknek játszani, mint felnőttnél közönségnek?

– Nem ön szegezi nekem először ezt a kérdést. Én egy szintre helyezem a gyerekeknek és a felnőtteknek szóló előadásokat, mert mindegyik feladat ugyanolyan fontos. Továbbmenvő: ugyanolyan fontos játszani a gyerekeknek, mint az idősebb korosztálynak, ugyanannyi energiát kell mindkét esetben belevinni a produkcióba. A gyerekeket sem lehet átverni, nekik sem lehet hazudni a színpadon. Ha valami hamiskást éreznek, azt egyből észreveszik, és reagálnak is rá. A felnőttek a nemtetszésüknek nem adnak hangot az előadás alatt, míg a gyerekek igen. Ilyenkor beszélgetnek egymással, mocorognak, és nem is figyelnek a színpadra. Ennél rosszabb és hatásosabb kritika nem is létezik.

Igényes díszletekkel, jelmezekkel állítjuk elő a mesedarabokat is

Fontos, hogy a meseműveket is igényesen állítsák színpadra?

– Hogyne! Nagyon örülök annak, hogy a Turay Ida Színház nagy hangsúlyt fektet a gyerekdarabokra. Igényes díszletekkel, jelmezekkel állítja elő a mesedarabokat is. Tehát nem nézzük le a gyerekeket, nem játszunk nekik gagyit. Nem adjuk el egye egy bohóságért a lelkiünket. Nem akarjuk olcsó poénokkal „megvenni” a gyermekközönséget. Ugyanolyan komolyan vesszük a gyerekdarabokat, mint a többit. Olyan klasszikus mesedarabokat állítunk színpadra, mint a Szép és a szörnyeteg, A hatytűk tava, s néha egy kissé alternatívabb műveket is, mint a Panka és a mumust, A szeméthegey tült. Az utóbbinak komoly oktató jellege is van,

arra próbáljuk rávenni a gyerekeket, hogy ne szemeljenek, és már most figyeljenek oda a hulladékgyűjtésre. A felnőtt közönség elé pedig valamilyen tükröt szeretnénk állítani, társadalmi mondánivaló közvetítésével.

Bizonyára nem direkt módon nevelik a gyerekeket a színészek.

– Semmit sem erőszakolunk rájuk, és ellentétben sok más társulattal a Turay Ida Színház nem interaktív módon adja elő gyerekdarabjait. Tehát nem szólunk le a színpadról, és nem vonjuk be a kicsinyeket az előadásba. Ellenben jótsszunk a felnőtteknek a Hajmeresztőt, ami már interaktív, de ez egy kivételes produkció, amelyben a nézők szerves részei az előadásnak, így irányítják, alakítják is azt.

Visszaemlékszik, hogy gyermekként melyik előadást látta először?

– Három-négy éves lehettem, amikor a televízióban láttam *A tizenkét hónapot*, a kaposvári Csiky Gergely Színház előadását. Dánffy Sándor – aki később tanárom volt Egerben – játszotta a Decembert – nagyon mélyen benne maradt az a mozdulata, ahogy elfújja a havat a kezéből –, és Pogány Judit volt a főszereplő. Amikor színházba mentem először, ha jól emlékszem, a *Hegedűs a háztetőn* láttam, Bessenyei Ferenczel Budapesten.

Sopronban már működött akkor a Petőfi Színház?

– Nem, amikor még kis srác voltam, nem volt állandó kőszínház Sopronban, hanem társulatok jöttek operettekkel, vígjátékokkal. A kőszínház, állandó társulattal Mikó István igazgatása alatt jött létre a ’90-es évek közepén. Diákként, tizenéves koromban egyszer láttam Sopronban a Csárdáskirálynő német nyelvű előadását, s emlékezetes volt számomra Benkőczy Zoltán alakítása.

Szerepelt iskolai darabokban is?

– Nem is egyszer. Az általános iskolában tartottak úgynevezett kulturális seregszemléket, melyeken rendszeresen részt vettem. Szavalóversenyeken is indultam, eljuttottam az országos fordulóra, a gimnáziumban pedig működött irodalmi színpad, melyet a magyar fakultációt tartó tanárunk vezetett. Ezekben a darabokban én is fölleptem.

Ez az alapja annak, hogy manapság is rendszeresen fellép irodalmi esteken?

– Nincs ennek ilyen mélyreható gyökere. Felkértek az esteken való részvételre, aminek örültem, és igent mondtam a megkeresésekre.

Vannak, akik azt mondják, hogy léteznek versmondó és színházi színészek. Ön is úgy látja?

– Nem engedem magam beskatulyázni ilyen kategóriákba. Ha valaki versmondó színésznek tartja magát, akkor viszont ne álljon ki a színpadra, és ne játsszon mást. Színésznek tartom magam, aki, hogyha kell, énekel és táncol, a maga tudása szerint,

a maximumot kihozva, s ha prózában kell érvényesülni, akkor meg abban próbálom a lehető legjobbat nyújtani. Szeretem a verseket, szeretek szavalni, de ugyanúgy szeretek énekelni, táncolni, és egyformán kedvelem a zenés darabokat, a tragédiákat és a vígjátékokat.

Tudommal főleg kortárs költők szerzeményeit tolmácsolja.

– Létezik egy kis társaság, az interneten elérhető Irodalmi Rádió, s ez a csoport adott ki korábban CD-ket, s azokon jelentettek meg általunk kortárs szerzők tollából felolvasott verseket.

Sok az öncélú költő

Vajon miért idegenkednek többet a kortárs művektől, versektől?

– Sok az öncélú költő, és vannak nagyon nehezen értelmezhető és szavalható versek. Emellett megjelentek a kifejezetten pártpolitikai irányultságú költemények. Azokat nem kedvelem. Sőt ezek a költők szinte ugyanazokat a szavakat, kifejezéseket használják, mint a különböző pártok képviselői. Nem szeretem a pártpolitikát behozni sem a színházba, sem a művészetbe. Véleménye lehet az embernek, de direkte a színpadon azt ne hangoztassa. Néha kellett ilyen pártos verseket is szavalnom az Irodalmi Rádióban, ilyenkor megpróbáltam a mondanivaló értelmét megkeresni, s azt saját gondolataimmal összeegyeztetni, és valamelyest őszintén tolmácsolni.

A már említett iskolai színjátszás motiválta a színészi pályára?

– Nem a diákszínpad, hanem Darvas Iván alakításai miatt döntöttem úgy, hogy megpróbálkozom a színészetel. Nagy élményt jelentett számomra, amikor láttam a *Liliomfi* című filmet.

Később játszott is a Liliomfi-ban.

– Schwartz Adolfot játszottam, azt a figurát, amit a filmben Garas Dezső alakított. Arra vágytam, hogy akár csak átfussak a színpadon, miközben Darvas Iván játszik, sajnos ez nem adatott meg nekem. Megnéztem Darvas többi filmjét is, például a *Tizedes meg a többiek*et, és a *Dollárpapát*. De mégis a *Liliomfi* az, ami befolyásolta azt, hogy végül is színész lett belőlem. Már érettségi előtt eldöntöttem, hogy színi pályára lépek. Általános iskolában még bohóc akartam lenni, de ahhoz nagyon ügyesnek kellett volna lennem akrobatikából. Egyébként testnevelés tagozatos általánosba jártam, és tíz éven át versenyszerűen úsztam. Ügyes, sportos gyerek voltam, mégis a színészet mellett döntöttem, s ebben Darvas Ivánon kívül, volt általános iskolai osztályfőnökömnek is nagy szerepe volt, aki elindított a kulturális seregszemléken, s felkésztette a versmondó versekre. Ő szeretett meg velem a költeményeket. Aho-gyan édesapám is, aki hobbi

szinten írogat verseket, novellákat, regényeket, és elfoglaltság nélkül állítom: jó tolla van. Verseit szívesen szavalnám, ha felkérnének rá.

Szülei nem próbálták lebeszélni erről a hivatásról?

– Igazából nem. Persze édesanyám azt szeretne volna, ha orvos leszek... Vagy ügyvéd... Na, ezt meg is próbáltam, felvételiztem, nem sok eredménnyel. Édesapám volt, aki egy kicsit magát látta benne. Igaz, hogy ő teljesen más szakmában érvényesült (földmérnök, a geodézia tudományának nagyra becsült képviselője). Mindenesetre ő volt, aki ténylegesen megszerettette velem az irodalmat, a verseket. Kicsi pályás voltam, mikor már a *János vitéz* olvasta nekem. Amit én óvodában lefekvéskor fejből mondtam az ovis társaimnak. Szóval, lebeszélni nem akartak... Csak mostanában jegyzi meg olykor-olykor édesapám, vajon jól döntött-e mikor elvitt az egri színház stúdiójának felvételijére... Talán azért, mert látja, mennyi küzdés és szenvedés, mennyi bánat is van ebben a hivatásban. Persze, mikor megnéz egy-egy darabban és még jó-nak is talál benne, azonnal megváltozik a véleménye.

Voltak álomszerepei?

– Igen. És még mindig vannak. És lesznek is, talán, amíg élek. Gyerekkoromban én szerettem volna lenni Liliomfi, majd Rómeó, aztán Hamlet... Megint később Mercutio, de tényleg sok mindenki bőrébe bele szerettem volna bújni. Most épp Liliomot szeretnék játszani! Remélem, valamelyik most már tényleg teljesül!

Egy kézzel írt kottát, „salátát” adtam oda a zongorakísérőnek

Próbálkozott felvételt nyerni a Színművészeti Főiskolára?

– Rögtön az érettségi után, de nem sikerült felvételt nyernem. Ennek egyszerű az oka, nem tudtam az előírt 15 verset, 5 monológot és a dalokat mind megtanulni. Még oda-felé a vonaton is bifláztam Weöres Sándor két szakaszos verseit. Persze, abba kérdeztek bele, hogy mondjam el. Kértek tőlem mindent, s a végén már azt mondták, mindegy, hogy mit, de végre elejétől a végig adjak elő valamit. Akkor már annyira stresszes állapotban voltam, hogy még azt is elfelejtettem, amit tudtam. Ezután arra kértek, énekeljek. Szerettem a Darvas Iván által énekelt „Várj reám, s én megjövök” kezdetű szanzont, aminek a kottáját egyik kedves barátom, aki később az egri színház zenei korrepetitora lett, leírta tollal. S ezt a „salátát” adtam oda a zongorakísérő tanárnak, amin jót derültek. Ezt a dalt sem tudtam jól előadni, s ezután a vizsgabizottság elnöke finoman eltanácsolt. Így kerültem Egerbe. Egy újsághirdetésre figyeltem föl édesapám; felvételt hirdet a Gárdonyi Géza Színház Kelemen